

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/180/2000

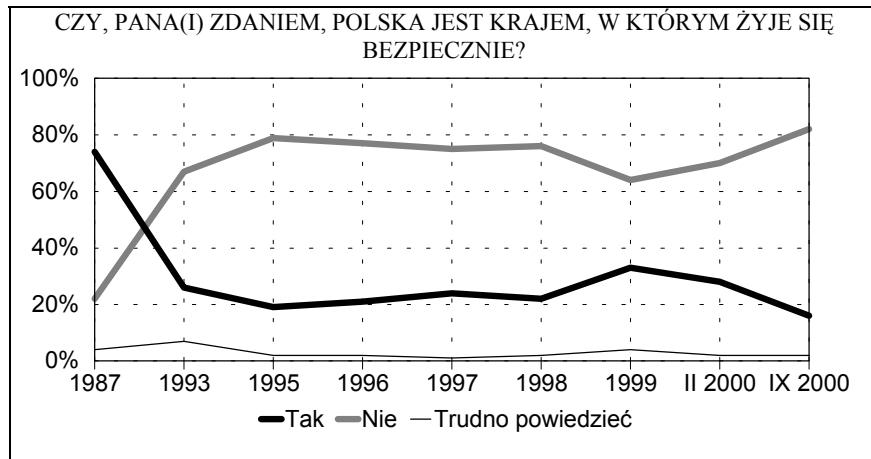
OPINIE O POLITYCE KARNEJ I BEZPIECZEŃSTWIE OBYWATELI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

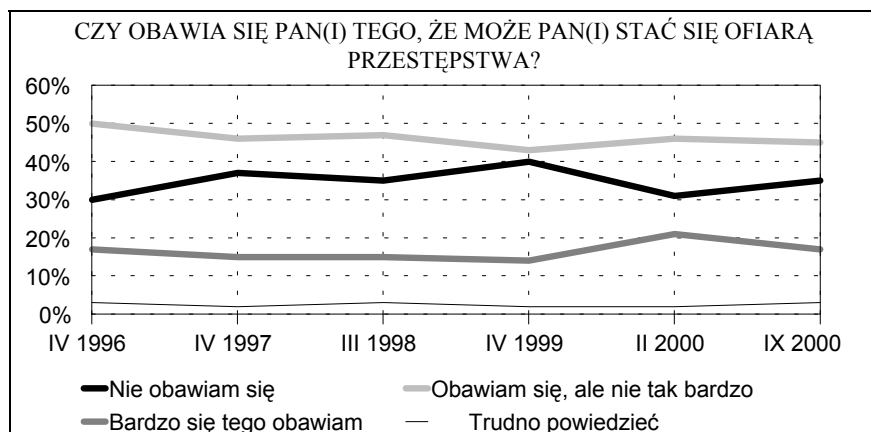
WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W tym roku znacznie nasiliło się postrzeganie Polski jako kraju o dużym zagrożeniu przestępczością. Poczucie zagrożenia jest obecnie największe w całej dekadzie.

- Jedyne co trzeci badany (35%) deklaruje, że jest całkowicie wolny od obaw przed tym, że może stać się ofiarą przestępstwa. Z drugiej strony co szósty (17%) żyje w dużym poczuciu zagrożenia osobistego, jednak nie wzrasta ono wraz z postrzeganiem Polski jako kraju zagrożonego przestępczością, lecz od połowy dekady utrzymuje się na mniej więcej tym samym poziomie.

- Duże poczucie zagrożenia osobistego ponad dwukrotnie częściej jest udziałem kobiet (22%) niż mężczyzn (10%). Znacznie rzadziej występuje ono wśród młodzieży (poniżej 25 roku życia) niż w najstarszej grupie wieku. Dużym poczuciem zagrożenia osobistego wyróżniają się przede wszystkim mieszkańcy wielkich miast (24% wskazań).
- Od pięciu lat niespełna dwie trzecie badanych identyfikuje się z poglądem, że w celu ograniczenia przestępczości konieczne jest zaostrzenie przepisów prawa.

Ostatnio w związku z zamierzoną nowelizacją prawa karnego ożywiła się dyskusja o najskuteczniejszych sposobach walki z przestępczością i polityce karnej. W jednym z ostatnich sondaży¹ poruszyliśmy niektóre sprawy z tym związane. Podjęliśmy także po raz drugi w tym roku problem poczucia bezpieczeństwa obywateli, będący przedmiotem naszego stałego monitoringu.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Poczucie bezpieczeństwa badaliśmy dotychczas w trzech wymiarach. Po pierwsze w wymiarze najogólniejszym, czy - zdaniem badanych - Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Po drugie, czy Polacy czują się bezpiecznie w swoim bezpośrednim otoczeniu, w miejscu swego zamieszkania. I wreszcie po trzecie, w jakim stopniu odczuwają osobiście lęk przed przestępczością. W tym zakresie poruszyliśmy w ostatnim sondażu dodatkowy aspekt zagadnienia - odczuwanie lęku o bezpieczeństwo najbliższych.

Zacznijmy od skali najogólniejszej, czy **Polska uważana jest za kraj bezpieczny** czy też nie?

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	1987	1993	1995	1996	1997	1998	1999	II 2000	IX 2000
	w procentach								
Tak	74	26	19	21	24	22	33	28	16
Nie	22	67	79	77	75	76	64	70	82
Trudno powiedzieć	4	7	2	2	1	2	4	2	2

¹ Sondaż „Omnibus” przeprowadzono w dniach od 27 września do 2 października 2000 roku na 1041-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Od początku lat dziewięćdziesiątych zdecydowana większość badanych postrzega Polskę jako kraj, w którym nie żyje się bezpiecznie. Odwrócenie proporcji wskazań, jakie nastąpiło na początku dekady, związane było zapewne z dwoma równoległe przebiegającymi procesami. Z jednej strony bowiem w tym czasie wyraźnie wzrosła przestępczość, z drugiej zaś znacznie zwiększył się stopień informowania o tym społeczeństwa. Trzeba przypomnieć, że w okresie PRL, kiedy funkcjonowała cenzura, doniesienia o przestępstwach należały do informacji ściśle reglamentowanych.

Charakterystyczne jest, że w latach 1995-1998, mimo iż przestępczość nadal wzrastała, szczególnie w jej najbardziej brutalnych formach silnie oddziałujących na wyobraźnię, deklarowane przez badanych poczucie zagrożenia przestępczością w skali kraju utrzymywało się w zasadzie na tym samym poziomie. Rok 1999 niespodziewanie przyniósł dość wyraźny wzrost wskazań, że Polska jest krajem bezpiecznym. Mogło się to wiązać z „oswojeniem się” społeczeństwa ze wzmożoną w stosunku do lat osiemdziesiątych przestępczością, a także z natłokiem informacji na ten temat.

Jednak na początku 2000 roku nastąpił ponowny spadek liczby osób postrzegających Polskę jako kraj bezpieczny, w drugiej połowie roku zaś jeszcze się pogłębił. Obecnie już ponad cztery piąte badanych (82%) wyraża przekonanie, że w Polsce nie żyje się bezpiecznie. Z tak wysokim odsetkiem osób podzielających ten pogląd spotykamy się po raz pierwszy.

Opinie w tej sprawie w pewnym stopniu wiążą się z wykształceniem badanych. Osoby lepiej wykształcone są nieco mniej krytyczne. Wśród badanych z wyższym wykształceniem odsetek postrzegających Polskę jako kraj niebezpieczny spada do trzech czwartych ogółu. Dotyczy to również respondentów zadowolonych z własnej sytuacji materialnej. Warto jeszcze zauważyć, że rolnicy wyróżniają się spośród innych grup społecznych tym, że najczęściej wyrażają negatywne opinie o stanie bezpieczeństwa w kraju, choć zazwyczaj na przestępstwa bardziej narażeni są mieszkańcy miast.

Przejdźmy wobec tego do oceny **bezpieczeństwa w bezpośrednim otoczeniu** badanych - ich miejscu zamieszkania.

Tabela 2

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś) można nazwać bezpiecznym i spokojnym?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	1987	1993	1995	1996	1997	1998	1999	II 2000	IX 2000
	w procentach								
Tak	80	67	69	70	72	72	72	71	72
Nie	17	30	29	29	26	26	26	28	26
Trudno powiedzieć	3	3	2	1	2	2	2	1	2

Poglądy na ten temat kształtują się zgoła inaczej niż opinie o stanie bezpieczeństwa w kraju. Blisko trzy czwarte badanych (72%) określa swoje miejsce zamieszkania jako bezpieczne i spokojne. Co więcej, opinie o poczuciu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania są stabilne. Wprawdzie w stosunku do lat osiemdziesiątych nastąpił pewien spadek odsetka badanych czujących się bezpiecznie w swoim bezpośrednim otoczeniu, jednak jest on bez porównania mniejszy niż spadek liczby osób postrzegających Polskę jako kraj dający poczucie bezpieczeństwa swoim mieszkańcom. Także w ostatnich dwóch latach, mimo znacznego pogorszenia się opinii o stanie bezpieczeństwa w skali kraju, poglądy na temat bezpieczeństwa w bezpośrednim otoczeniu badanych nie uległy zmianie.

Opinie dotyczące stopnia zagrożenia przestępczością w miejscu zamieszkania, w odróżnieniu od postrzegania rozmiarów tego zjawiska w skali kraju, kształtują się przede wszystkim lub nawet wyłącznie na podstawie własnych doświadczeń. Różnica pomiędzy dynamiką poczucia zagrożenia w skali kraju a postrzeganiem zagrożenia w miejscu zamieszkania wskazuje, że stereotyp Polski jako państwa o dużym zagrożeniu przestępczością nie jest oparty na osobistych doświadczeniach, lecz na informacjach o działaniach wielkich grup przestępczych, mafii itp.

Swoje miejsce zamieszkania uważają za bezpieczne i spokojne przede wszystkim mieszkańcy wsi i małych miast. Kontrastuje to z najczęstszym wśród rolników postrzeganiem Polski jako kraju o dużym stopniu zagrożenia. W miastach średniej wielkości odsetek osób, które nie uważają swego miejsca zamieszkania za bezpieczne, stanowi jedną trzecią tej kategorii badanych. Wśród mieszkańców największych miast już tylko dwie piąte ma poczucie, że żyje w bezpiecznym i spokojnym otoczeniu.

Tabela 3

Miejsce zamieszkania	Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	89	10	1
Miasto do 20 tys. mieszkańców	81	18	1
- od 20 do 100 tys.	67	32	2
- od 100 do 500 tys.	64	35	1
- powyżej 500 tys.	41	53	5

Poczucie **bezpieczeństwa osobistego** zaczęliśmy monitorować dopiero w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych. W tym okresie odsetek badanych odczuwających silne poczucie zagrożenia był mniej więcej stały, natomiast odsetek deklarujących poczucie bezpieczeństwa osobistego wykazywał nawet tendencję wzrostową. Dopiero na początku bieżącego roku nastąpiła zmiana. Liczba badanych odczuwających silne poczucie zagrożenia wzrosła o jedną trzecią, natomiast odsetek osób niewyrażających takich obaw zmalał o jedną czwartą. W drugiej połowie tego roku wskaźnik lęku znowu nieznacznie się poprawił, niemniej nadal poczucie zagrożenia osobistego jest nieco większe niż przed rokiem.

Tabela 4

Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	IV 1996	IV 1997	III 1998	IV 1999	II 2000	IX 2000
	w procentach					
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	35
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	45
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	17
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	3

Duże poczucie osobistego zagrożenia ponad dwukrotnie częściej jest udziałem kobiet niż mężczyzn. Co piąta kobieta (22%) twierdzi, że bardzo się obawia, by nie paść ofiarą przestępstwa, podczas gdy odpowiedź taką wskazuje co dziesiąty mężczyzna (10%). Duże poczucie zagrożenia znacznie rzadziej występuje wśród młodzieży (poniżej 25 roku życia) niż w najstarszej grupie wieku.

Ofiarą przestępstwa można paść zarówno w swoim miejscu zamieszkania, jak i poza nim. Niemniej jest chyba zrozumiałe, że ludzie, którzy oceniają swoje bezpośrednie otoczenie jako bezpieczne i spokojne, rzadziej obawiają się, iż mogą stać się ofiarą przestępstwa, niż mieszkańcy okolic uznawanych przez nich samych za niebezpieczne.

Tabela 5

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?*	Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?*		
	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam
	w procentach		
Tak	41	43	13
Nie	23	49	27

*Pominięto „trudno powiedzieć”.

Wysoki poziom poczucia zagrożenia osobistego odnosi się przede wszystkim do mieszkańców wielkich miast. W miastach przekraczających 100 tys. ludności ponad jedna piąta mieszkańców deklaruje, że bardzo obawia się tego, iż może stać się ofiarą przestępstwa, podczas gdy na wsi obawy takie wyraża grupa o połowę mniejsza.

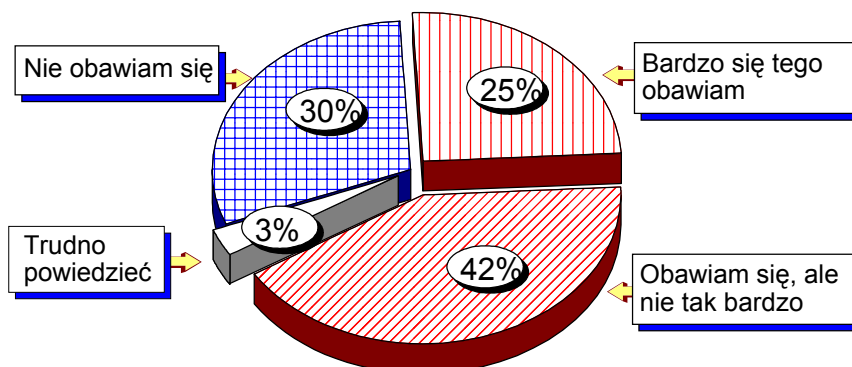
Tabela 6

Miejsce zamieszkania	Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?*		
	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam
	w procentach		
Wieś	44	40	12
Miasto do 20 tys. mieszkańców	35	43	17
- od 20 do 100 tys.	29	53	14
- od 100 do 500 tys.	33	42	23
- powyżej 500 tys.	26	52	20

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

Szerszy zasięg niż poczucie zagrożenia osobistego mają obawy o bezpieczeństwo najbliższych. Co czwarty badany bardzo obawia się, by ktoś z najbliższej rodziny nie padł ofiarą przestępstwa.

RYS. 1. NIEZALEŻNIE OD TEGO, CZY ODCZUWA PAN(I) OBAWĘ, ŻE MOŻE STAĆ SIĘ OFIARĄ PRZESTĘPSTWA, CZY OBAWIA SIĘ PAN(I), IŻ OFIARĄ PRZESTĘPSTWA MOŻE STAĆ SIĘ KTOŚ Z PANA(I) NAJBLIŻSZEJ RODZINY?

Obawy o bezpieczeństwo najbliższych w znacznie mniejszym stopniu niż obawy o własne bezpieczeństwo różnicują kobiety i mężczyzn (por. tabele aneksowe). Natomiast znacznie większe różnice pod tym względem występują pomiędzy badanymi oceniającymi swoje miejsce zamieszkania jako bezpieczne a tymi, którzy odmawiają mu tego miana. Skutkiem tego w największych miastach (liczących ponad pół miliona ludności) liczba osób bardzo obawiających się o bezpieczeństwo najbliższych sięga dwóch piątych.

Tabela 7

Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka, można nazwać bezpiecznym i spokojnym?*	Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?*		
	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam
	w procentach		
Tak	35	44	18
Nie	19	38	41

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

Tabela 8

Miejsce zamieszkania	Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?*		
	Nie obawiam się	Obawiam się, ale nie tak bardzo	Bardzo się tego obawiam
	w procentach		
Wieś	40	40	16
Miasto do 20 tys. mieszkańców	32	43	20
- od 20 do 100 tys.	25	51	22
- od 100 do 500 tys.	25	39	33
- powyżej 500 tys.	19	38	41

* Pominięto „trudno powiedzieć”.

Zapytaliśmy też ankietowanych, czy w **ciągu ostatnich pięciu lat** stali się ofiarą przestępstwa. Podobne pytanie zadaliśmy w sierpniu ubiegłego roku.

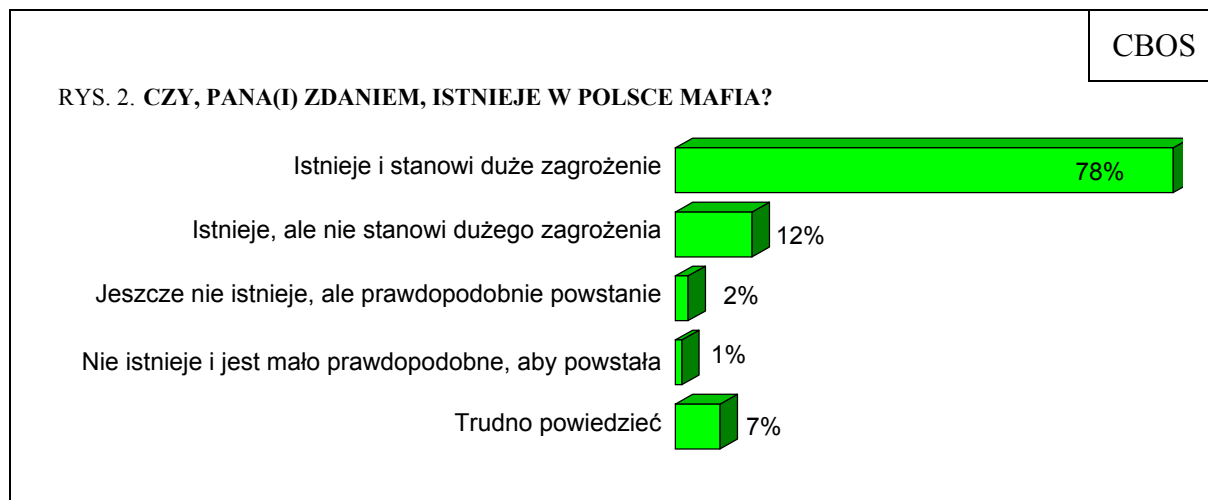
Tabela 9

Rodzaje przestępstw	Liczba badanych, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat padli ofiarą danego przestępstwa	
	sierpień 1999	wrzesień 2000
	w procentach	
Kradzież	22	24
Włamanie	9	14
Pobicie	4	5
Napad rabunkowy	4	5
Oszustwo	13	15
Inne	4	4

W ciągu roku znacząco wzrósł odsetek badanych, którzy padli ofiarą włamania. Liczba ofiar innych przestępstw zwiększyła się w niewielkim stopniu, trzeba jednak zauważyć, że przyrosty te, choć bardzo nieznaczne, dotyczą wszystkich wymienionych rodzajów przestępstw.

CZY JEST W POLSCE MAFIA?

Interesowało nas, z czym kojarzy się Polakom określenie „mafia” i czy według nich istnieje ona w Polsce?

Ponad trzy czwarte ankietowanych (78%) uważa, że w naszym kraju istnieje mafia i stanowi duże zagrożenie. Tylko nieliczni sądzą, że w Polsce nie ma mafii.

Jedynie 5% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na pytanie, z czym kojarzy im się mafia. Co czwarty badany (24%) łączy to pojęcie z przestępczością zorganizowaną, co ósmy (12%) - z gangiem, szajką, przestępcami występującymi w grupie, a dalsze 7% ankietowanych twierdzi, że mafia kojarzy im się po prostu z bandytami, mordercami.

Znacznie częściej badani wymieniali skojarzenia z różnymi rodzajami działalności przestępczej. Najczęściej kojarzyli mafię z handlem narkotykami i wymuszeniami - pobieraniem haraczu, uprowadzeniami, szantażem. Warto zwrócić uwagę, że spontaniczne odpowiedzi 5% badanych wskazywały na mafijne powiązania, układy z władzą, sądami, policją, a także ingerowanie w decyzje polityczne.

Odpowiedzi ogółu badanych (N=1041)

		CBOS
Z czym przede wszystkim kojarzy się Panu(i) mafia*?		
Organizacja przestępcza, przestępczość zorganizowana		24%
Szajki, gangi, grupy przestępców - bez podkreślenia elementu zorganizowania		12%
Bandyci, przestępcy, mordercy, łobuzy, „wygoleni na łyso”		7%
<i>Określenia poprzez rodzaje działalności</i>		
Narkotyki		23%
Haracze, wymuszenia, szantaż, uprowadzenia		15%
Kradzieże, rozboje, napady		14%
Morderstwa		9%
Kradzieże samochodów		6%
Korupcja, łapówki		4%
Przemyt		2%
Podkładanie bomb, strzelaniny, „wyroki”		2%
„Pranie pieniędzy”		2%
Przestępczość gospodarcza		2%
Inne rodzaje przestępstw		4%
Odpowiedzi wskazujące na powiązania, układy z władzą, sądami, policją, ingerowanie w decyzje polityczne		5%
Odpowiedzi podkreślające okrucieństwo, brutalność, bezwzględność		4%
Odpowiedzi wskazujące na duże zagrożenie, niebezpieczeństwo		3%
Odpowiedzi wskazujące na obracanie „dużymi pieniędzmi”		3%
Trudno powiedzieć		5%

* Było to pytanie otwarte, ankietowani spontanicznie formułowali odpowiedzi. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka skojarzeń.

CZY OSTRZEJ KARAĆ?

Obowiązujący kodeks karny już od chwili wejścia w życie jest przedmiotem krytyki. Zarzuty dotyczą przede wszystkim zbyt liberalizacji niektórych przepisów, nieadekwatnej - zdaniem krytyków - do sytuacji, w której mamy do czynienia z narastającą przestępczością. Obecnie w Sejmie jest projekt nowelizacji kodeksu, zmierzający do zaostrzenia polityki karnej. Oponenci zaostrzenia przepisów prawa twierdzą, że dla skutecznej walki

z przestępczością wystarczy konsekwentne stosowanie istniejących przepisów. Zapytaliśmy badanych, które stanowisko jest im bliższe. Okazało się, że poglądy na ten temat nie zmieniły się od roku '96, gdy obowiązywał jeszcze poprzedni, surowszy kodeks. Niemal dwie trzecie ankietowanych niezmiennie opowiada się za zaostrzeniem przepisów prawa.

Tabela 10

Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	1996	II 2000	IX 2000
	w procentach		
Aby ograniczyć przestępczość, należy zaostrzyć przepisy prawa	62	63	65
Aby ograniczyć przestępczość, wystarczy konsekwentnie i stanowczo karać według istniejącego prawa	35	33	31
Trudno powiedzieć	3	4	5

Badani są zgodni w omawianej sprawie, niezależnie od swej przynależności społecznej, poglądów politycznych czy cech demograficznych. Jedyne wyjątki stanowią kadra kierownicza i inteligencja - w tej grupie proporcje wyznających pierwszy i drugi pogląd są niemal dokładnie odwrócone w stosunku do pozostałych grup społecznych. Ponadto wśród badanych z wyższym wykształceniem zdania są podzielone. Można jeszcze dodać, że najmłodsza grupa wieku wyróżnia się stosunkowo nieznaczną przewagą zwolenników zaostrzenia przepisów prawa jako sposobu ograniczenia przestępczości.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom?		
	Aby ograniczyć przestępczość, należy zaostrzyć przepisy prawa	Aby ograniczyć przestępczość, wystarczy konsekwentnie i stanowczo karać według istniejącego prawa	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	44	50	6
Nie	69	27	4
Trudno powiedzieć	38	31	31

Wyrażaniu opinii, że droga do ograniczenia przestępczości wiedzie poprzez zaostrzenie przepisów prawa, wyraźnie sprzyja postrzeganie Polski jako kraju, w którym nie żyje się bezpiecznie. Równocześnie jednak nawet wśród osób, które sądzą, że Polska jest krajem bezpiecznym, poglądy na temat sposobu ograniczenia przestępczości są podzielone.

Tabela 12

Czy obawia się Pana(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?	Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom?		
	Aby ograniczyć przestępczość, należy zaostrzyć przepisy prawa	Aby ograniczyć przestępczość, wystarczy konsekwentnie i stanowczo karać według istniejącego prawa	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nie obawiam się	58	37	5
Obawiam się, ale nie tak bardzo	68	27	5
Bardzo się tego obawiam	71	26	3
Trudno powiedzieć	52	35	13

Przekonanie o konieczności zaostrzenia przepisów prawa występuje tym częściej, im większe jest poczucie osobistego zagrożenia. Jednak nawet wśród osób, które nie mają osobistego poczucia zagrożenia przestępczością, wyraźna większość podziela pogląd, że w celu ograniczenia przestępczości konieczne jest zaostrzenie przepisów prawa.

Zamieszczając w ankiecie trzynaście różnego rodzaju czynów zapytaliśmy badanych, czy - ich zdaniem - powinny one być karane tak jak obecnie, łagodniej czy surowiej. Badani mieli też możliwość wskazania „w ogóle nie powinny być karane”.

Odpowiedzi na tak sformułowane pytanie należy traktować bardziej jako wyraz przekonania, jak surowo powinny być karane poszczególne postęпки niż jako ocenę rzeczywistej surowości kar za te czyny. Do rzadkości należały wskazania, iż czyny te - niezależnie od ich rodzaju - powinny być karane łagodniej niż obecnie. Jedynie w przypadku spowodowania wypadku drogowego (ale nie po użyciu alkoholu i nie w wyniku jazdy z nadmierną prędkością) oraz nieumyślnego spowodowania śmierci stosunkowo największa liczba badanych opowiedziała się za karaniem „tak jak obecnie”. We wszystkich pozostałych

przypadkach przeważała opinia, że należy karać „bardziej surowo”, a jeśli chodzi o sprzedaż narkotyków, włamanie, prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu, rozbój oraz posiadanie małej ilości narkotyków na własny użytek ponad połowa badanych wskazywała odpowiedź „o wiele bardziej surowo niż obecnie”.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, następujące czyny powinny być karane łagodniej czy też bardziej surowo niż obecnie?	Łagodniej*	Tak jak obecnie	Bardziej surowo**	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Sprzedaż narkotyków	1	4	93 (81)	2
Włamanie	1	6	91 (68)	2
Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu	1	7	91 (78)	1
Rozbój	0,4	7	90 (70)	3
Posiadanie małej ilości narkotyków na własny użytek	3	9	82 (56)	5
Jazda samochodem z nadmierną szybkością	4	24	68 (30)	4
Bójka	3	23	65 (27)	7
Odbieranie długów siłą	5	19	60 (29)	15
Drobna kradzież	5	31	59 (23)	5
Nieoddawanie długów	5	29	48 (19)	18
Publiczne używanie wulgarnych wyrażeń	6	32	48 (16)	10
Nieumyślne spowodowanie śmierci	9	41	36 (17)	14
Niezawinione spowodowanie wypadku drogowego	14	46	29 (10)	10

* Zsumowane odpowiedzi „o wiele łagodniej” i „nieco łagodniej”. Wskazania „o wiele łagodniej” sięgały 1% w przypadkach: nieumyślnego spowodowania wypadku drogowego, nieumyślnego spowodowania śmierci, nieoddawania długów, odbierania długów siłą i publicznego używania wulgarnych wyrazów.

** Zsumowane odpowiedzi „nieco bardziej surowo” i „o wiele bardziej surowo”. W nawiasach podano wskazania „o wiele bardziej surowo”.

Pominięto odpowiedzi „w ogóle nie powinny być karane”. Takich wskazań było 4% w przypadku publicznego używania wulgarnych wyrażeń, po 1% w przypadkach: bójki, posiadania małej ilości narkotyków na własny użytek, nieumyślnego spowodowania wypadku drogowego, odbierania długów siłą, nieumyślnego spowodowania śmierci.

W tym roku znacznie nasiliło się postrzeganie Polski jako kraju o dużym zagrożeniu przestępczością. Poczucie zagrożenia jest obecnie największe w całej dekadzie. Z tym przekonaniem nie idzie jednak w parze wzrost poczucia zagrożenia osobistego.

Zdecydowana większość badanych podziela pogląd, że w celu ograniczenia przestępczości konieczne jest zaostrzenie przepisów prawa.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	82	2	1041
Płeć				
Mężczyźni	17	82	2	494
Kobiety	16	82	3	547
Wiek				
18-24 lat	20	78	2	149
25-34	13	85	1	184
35-44	19	80	1	200
45-54	19	80	1	222
55-64	13	84	3	118
65 lat i więcej	10	84	6	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	10	86	4	380
Miasto do 20 tys.	15	82	2	113
20-100 tys.	21	77	2	190
101-500 tys.	21	78	1	213
501 tys. i więcej mieszk.	17	82	1	146
Wykształcenie				
Podstawowe	13	83	4	311
Zasadnicze zawodowe	13	86	0	297
Średnie	19	79	2	333
Wyższe	24	74	2	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	29	71	0	72
Prac. umysł. niż. szczebla	16	80	4	93
Pracownicy fiz.- umysł.	15	84	1	108
Robotnicy wykwalifikowani	14	86	0	120
Robotnicy niewykwalifik.	25	73	2	38
Rolnicy	10	89	1	49
Pracujący na własny rach.	20	80	0	35
Bierni zawodowo				
Renciści	16	81	3	106
Emeryci	10	84	5	199
Uczniowie i studenci	25	73	2	79
Bezrobotni	16	83	1	74
Gospodynie domowe i inni	11	87	2	66
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	19	78	2	192
spółce właścicieli	15	85	0	99
prywatnych i państwa	19	80	0	193
sekt. pryw. poza rolnict.	11	87	2	56
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	19	80	1	145
276-399	16	82	2	121
400-549	12	85	4	217
550-799	18	80	2	168
Powyżej 799 zł	22	76	2	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	84	2	374
Średnie	15	82	3	463
Dobre	23	77	1	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	90	1	65
Raz w tygodniu	19	80	2	532
1-2 razy w miesiącu	16	80	4	170
Kilka razy w roku	11	88	1	194
W ogóle nie uczestniczy	19	77	4	77
Poglądy polityczne				
Lewica	16	83	1	275
Centrum	16	83	1	268
Prawica	17	80	2	206
Trudno powiedzieć	15	81	4	289

Tabela 2. Czy obawia się Pan(i) tego, że może Pan(i) stać się ofiarą przestępstwa?
1 - Nie obawiam się; 2 - Obawiam się, ale nie tak bardzo; 3 - Bardzo się tego obawiam

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	45	17	4	1041
Płeć					
Mężczyźni	42	44	10	4	494
Kobiety	30	45	22	3	547
Wiek					
18-24 lat	42	48	9	1	149
25-34	31	47	15	6	184
35-44	30	50	16	4	200
45-54	39	43	16	1	222
55-64	39	38	19	4	118
65 lat i więcej	33	38	24	5	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	44	40	12	4	380
Miasto do 20 tys.	35	43	17	5	113
20-100 tys.	29	53	14	4	190
101-500 tys.	33	42	23	2	213
501 tys. i więcej mieszk.	26	52	20	2	146
Wykształcenie					
Podstawowe	40	40	17	3	311
Zasadnicze zawodowe	38	45	13	5	297
Średnie	32	45	21	3	333
Wyższe	26	57	15	2	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	34	50	15	1	72
Prac. umysł. niż. szczebla	21	51	21	7	93
Pracownicy fiz. - umysł.	26	46	23	5	108
Robotnicy wykwalifikowani	41	45	9	4	120
Robotnicy niewykwalifik.	46	36	14	5	38
Rolnicy	50	43	8	0	49
Pracujący na własny rach.	32	57	11	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści	37	42	19	2	106
Emeryci	36	38	21	5	199
Uczniowie i studenci	38	54	8	1	79
Bezrobotni	39	41	17	2	74
Gospodynie domowe i inni	37	43	17	3	66
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	30	47	17	5	192
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	25	53	19	4	99
sekt. pryw. poza rolnict.	39	45	12	3	193
prywatnym gosp. rolnym	51	41	7	1	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	38	42	18	2	145
276-399	41	37	16	7	121
400-549	35	49	13	3	217
550-799	32	43	23	2	168
Powyżej 799 zł	37	42	18	3	154
Ocena własnych war. mater.					
Złe	35	42	19	3	374
Średnie	37	45	13	5	463
Dobre	31	48	20	1	204
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	46	25	1	65
Raz w tygodniu	39	43	14	4	532
1-2 razy w miesiącu	34	49	12	5	170
Kilka razy w roku	28	46	23	2	194
W ogóle nie uczestniczy	38	40	20	2	77
Poglądy polityczne					
Lewica	36	47	15	2	275
Centrum	33	48	17	3	268
Prawica	42	36	18	5	206
Trudno powiedzieć	32	45	17	5	289

Tabela 3. Niezależnie od tego, czy odczuwa Pan(i) obawę, że może stać się ofiarą przestępstwa, czy obawia się Pan(i), iż ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny? 1 - Nie obawiam się; 2 - Obawiam się, ale nie tak bardzo; 3 - Bardzo się tego obawiam

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	42	25	3	1041
Płeć					
Mężczyźni	34	42	21	3	494
Kobiety	27	41	28	3	547
Wiek					
18-24 lat	41	44	14	1	149
25-34	31	40	24	5	184
35-44	25	44	28	3	200
45-54	33	43	23	1	222
55-64	29	38	30	4	118
65 lat i więcej	25	40	28	7	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	40	16	4	380
Miasto do 20 tys.	32	43	20	5	113
20-100 tys.	25	51	22	2	190
101-500 tys.	25	39	33	4	213
501 tys. i więcej mieszk.	19	38	41	2	146
Wykształcenie					
Podstawowe	31	44	21	5	311
Zasadnicze zawodowe	34	40	22	4	297
Średnie	29	39	30	2	333
Wyższe	19	52	27	2	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	25	44	29	1	72
Prac. umysł. niż. szczebla	26	43	25	6	93
Pracownicy fiz.-umysł.	31	32	35	2	108
Robotnicy wykwalifikowani	34	42	20	4	120
Robotnicy niewykwalifik.	28	48	20	5	38
Rolnicy	45	46	9	0	49
Pracujący na własny rach.	25	43	32	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści	34	37	24	5	106
Emeryci	27	41	27	5	199
Uczniowie i studenci	36	47	16	1	79
Bezrobotni	34	40	22	4	74
Gospodynie domowe i inni	24	51	23	1	66
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	24	45	26	5	192
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	19	44	36	2	99
sekt. pryw. poza rolnict.	34	44	20	2	193
prywatnym gosp. rolnym	48	43	8	1	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	34	39	25	2	145
276-399	32	37	26	4	121
400-549	32	50	15	3	217
550-799	29	35	34	3	168
Powyżej 799 zł	27	41	30	1	154
Ocena własnych war. mater.					
Złe	29	40	28	3	374
Średnie	34	43	19	5	463
Dobre	26	42	32	1	204
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	32	34	3	65
Raz w tygodniu	37	40	20	3	532
1-2 razy w miesiącu	30	41	23	6	170
Kilka razy w roku	18	47	33	1	194
W ogóle nie uczestniczy	17	49	30	4	77
Poglądy polityczne					
Lewica	31	42	26	1	275
Centrum	29	45	23	2	268
Prawica	34	38	23	4	206
Trudno powiedzieć	28	41	25	6	289

Tabela 4. Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom?
 1 - Aby ograniczyć przestępczość, należy zaostrzyć przepisy prawa;
 2 - Aby ograniczyć przestępczość, wystarczy konsekwentnie
 i stanowczo karać według istniejącego prawa

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	31	5	1041
Płeć				
Mężczyźni	64	32	4	494
Kobiety	65	29	6	547
Wiek				
18-24 lat	53	42	4	149
25-34	70	26	5	184
35-44	68	30	2	200
45-54	65	33	2	222
55-64	61	31	9	118
65 lat i więcej	67	24	9	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	26	7	380
Miasto do 20 tys.	69	27	4	113
20-100 tys.	59	37	4	190
101-500 tys.	66	31	3	213
501 tys. i więcej mieszk.	60	36	4	146
Wykształcenie				
Podstawowe	64	27	9	311
Zasadnicze zawodowe	72	27	1	297
Średnie	64	31	5	333
Wyższe	48	50	2	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	39	60	1	72
Prac.umysł.niż.szczebła	63	32	5	93
Pracownicy fiz.-umysł.	70	26	5	108
Robotnicy wykwalifikowani	62	34	5	120
Robotnicy niewykwalifik.	67	33	0	38
Rolnicy	66	32	2	49
Pracujący na własny rach.	69	25	6	35
Bierni zawodowo				
Renciści	66	27	6	106
Emeryci	69	22	8	199
Uczniowie i studenci	52	45	4	79
Bezrobotni	67	30	3	74
Gospodynie domowe i inni	81	17	2	66
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	57	39	3	192
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	69	30	2	99
sekt. pryw. poza rolnict.	59	35	6	193
prywatnym gosp. rolnym	63	33	4	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	65	31	4	145
276-399	71	25	4	121
400-549	70	25	4	217
550-799	69	28	4	168
Powyżej 799 zł	54	45	1	154
Ocena własnych war. mater.				
Złe	71	24	5	374
Średnie	62	32	6	463
Dobre	57	40	3	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	33	8	65
Raz w tygodniu	64	32	5	532
1-2 razy w miesiącu	68	27	5	170
Kilka razy w roku	69	27	4	194
W ogóle nie uczestniczy	56	39	4	77
Poglądy polityczne				
Lewica	66	32	2	275
Centrum	65	33	2	268
Prawica	63	36	2	206
Trudno powiedzieć	64	24	12	289